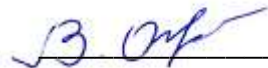

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра політології та філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри політології та
філософії

 Ольга ВІННИЧУК
28 серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Філософія

для підготовки фахівців *першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*

за освітньою професійною програмою Політологія
спеціальності *052 Політологія*

галузі знань *05 Соціальні та поведінкові науки*

мова навчання *українська*

2024 -2025 навчальний рік

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. **Метою** вивчення навчальної дисципліни «Філософія» є формування професійної компетентності, щодо розуміння сутності філософії як науки і форми суспільної свідомості в її історичному розвитку, місця та ролі філософії в розвитку загальнолюдської культури, сутності й розвитку філософської думки в Україні, її місця в загальному розвитку історії філософії і сучасного світового процесу; вивчення основ філософської культури, формування необхідних методологічних принципів та навичок аналізу предметів і явищ реального світу, і насамперед, соціально-економічних.

Завдання:

- вивчення історії філософії та її органічної складової – історії української філософії;
- ознайомлення з найбільш відомими авторами філософських систем, їх головними працями;
- сприяння гуманізації освіти через засвоєння досягнень сучасної філософії, інформації про світ в цілому і ставлення людини до цього світу;
- вивчення принципів пізнання та методів пізнавальної діяльності;
- розвиток загальної ерудиції та філософської культури мислення.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Рік навчання	2023-2024	2023-2024
Семестр вивчення	4	3-4
Кількість кредитів ЄКТС	3	3
Загальний обсяг годин	90	90
Кількість годин навчальних занять	30	12
Лекційні заняття	16	8
Практичні заняття		
Семінарські заняття	14	4
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	60	78
Форма підсумкового контролю	екзамен	екзамен

3. **Статус дисципліни.** Навчальна дисципліна належить до обов'язкових освітніх компонентів загальної підготовки.

4. Передумови для вивчення дисципліни:

Вивчення дисципліни базується на знаннях студентів, отриманих у результаті засвоєння суспільних предметів у закладах загальної середньої освіти.

5. Програмні компетентності навчання

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

Загальні компетентності:

ЗК 01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 03. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).

ЗК 07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії, культури та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій; використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни відповідно до ОП:

Програмні результати навчання:

ПРН 03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.

ПРН 10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

Знати:

- предмет, методи та наукові завдання філософії;
- основні поняття та теорії світової історії філософії;
- основні етапи розвитку світової філософії та її органічної складової – української філософії;
- найбільш важливі персоналії філософії, зміст основних першоджерел філософії;
- філософські методи та їх використання.

Вміти:

- читати та аналізувати філософську літературу;
- орієнтуватись в основних філософських течіях, аналізувати факти та явища, що відбуваються в суспільстві, самостійно орієнтувати свою світоглядну позицію, вести діалог, полеміку чи дискусію з приводу загальних засад життєдіяльності людини;
- аналізувати свою професійну діяльність та її результати в широкому контексті філософського бачення світу;
- критично осмислювати основні ідеї як української, так і зарубіжної філософії.

7. **Засобами діагностики** результатів навчання є опитування, презентація виконаних завдань (зокрема, тестових, проблемно-пошукових), написання есе, виконання завдань самостійної роботи та їх захист, модульна контрольна робота (тестування, онлайн тестування у системі MOODLE, або у письмовій формі (теоретичні питання і тестування), екзамен (усна/письмова відповідь, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle) та ін.

8. Програма навчальної дисципліни

Денна здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	Р	з
		зокрема

		лекційні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	індивідуальн а робота	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Філософія як універсальний тип знань	10	2	2	-	-	6
Тема 2. Філософія Стародавнього світу	10	2	2		-	6
Тема 3. Філософія Середньовіччя та епохи Відродження	10	2	2		-	6
Тема 4. Західноєвропейська класична філософія. Сучасна західна філософія	12	2	2		-	8
Тема 5. Українська філософія	14	2			-	12
Тема 6. Філософське вчення про буття.	10	2	2		-	6
Тема 7. Філософія свідомості та філософський аналіз пізнання	12	2	2		-	8
Тема 8. Філософська антропологія та соціальна філософія	12	2	2	-	-	8
Разом годин	90	16	14		-	60

Заочна здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	разом	зокрема				
		лекційні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	індивідуальн а робота	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Філософія як універсальний тип знань	20	2	1	-	-	17
Тема 2. Філософія Стародавнього світу						
Тема 3. Філософія Середньовіччя та епохи Відродження	20	2	1		-	17
Тема 4. Західноєвропейська класична філософія. Сучасна західна філософія						
Тема 5. Українська філософія	20	2			-	18
Тема 6. Філософське вчення про буття.	30	2	2	-		26
Тема 7. Філософія свідомості та філософський аналіз пізнання						
Тема 8. Філософська антропологія та соціальна філософія						
Разом годин	90	8	4		-	78

Тематика лекційних занять

1. Філософія як універсальний тип знань.
2. Філософія Стародавнього світу.
3. Філософія Середньовіччя та епохи Відродження.

4. Західноєвропейська класична філософія. Сучасна західна філософія.
5. Українська філософія.
6. Філософське вчення про буття.
7. Філософія свідомості та філософський аналіз пізнання.
8. Філософська антропологія та соціальна філософія.

Тематика семінарських занять

1. Філософія як універсальний тип знань.
2. Філософія Стародавнього світу.
3. Філософія Середньовіччя та епохи Відродження.
4. Західноєвропейська класична філософія. Сучасна західна філософія.
5. Філософське вчення про буття.
6. Філософія свідомості та філософський аналіз пізнання.
7. Філософська антропологія та соціальна філософія.

Самостійна робота

Здобувачі вищої освіти виконують такі різновиди самостійної роботи з дисципліни:

- 1) опрацювання текстів лекційних занять зокрема, робота з термінологічним апаратом дисципліни;
- 2) робота з основною й допоміжною літературою, читання наукової та навчальної літератури;
- 3) підготовка до семінарських занять;
- 4) виконання завдань, визначених у планах семінарських занять;
- 5) опрацювання питань, винесених на самостійне опрацювання;
- 6) виконання завдань в об'єктно-модульному динамічному середовищі навчання Moodle;
- 7) написання філософських есе,
- 8) конспектування фрагментів першоджерел та підготовка відповідей на запропоновані запитання.
- 9) підготовка до написання самостійної роботи та модульної контрольної роботи тощо.

Питання, винесені на самостійне опрацювання:

Тема 1. Філософія як універсальний тип знань	Структура і типологія світогляду. Роль світогляду в житті людини. Філософія, релігія та мистецтво як форми людського освоєння світу. Особливості та структура філософського знання.
Тема 2. Філософія Стародавнього світу	Сучасна оцінка вихідних філософських ідей буддизму. Сучасна оцінка основних ідей конфуціанства. Основне питання філософії Стародавнього світу. Принципи класифікації філософських напрямків. Антична філософія як виток сучасної європейської цивілізації. Здобутки філософських шкіл пізньої античної філософії. Вплив античної філософії на розвиток української філософської думки та культури.
Тема 3. Філософія Середньовіччя та епохи Відродження	Етапи розвитку християнської середньовічної філософії. Апологетика, патристика, схоластика. Проблема співвідношення віри і розуму в середньовічній філософії. Вплив ідей візантійської патристики на культуру Київської Русі. Пантеїзм, як специфічна риса філософії Відродження. Філософія М. Кузанського, Дж. Бруно.
Тема 4. Західноєвропейська класична філософія. Сучасна	Боротьба сенсуалізму та раціоналізму у філософії Нового часу. Філософські ідеї європейського Просвітництва та їх сучасне значення. Філософські погляди Т. Гоббса та Дж. Локка на природу та походження держави. Суб'єктивний ідеалізм Фіхте. Вплив філософії

західна філософія	життя на неklasичну філософію. Проблеми людини та її існування у філософії екзистенціалізму: М. Гайдеггер, Ж.-П. Сартр, А. Камю, К. Ясперс.
Тема 5. Українська філософія	Особливості української філософської думки та основні періоди її розвитку. Філософія Київської Русі. Гуманістичні ідеї у філософській думці України (XV-XVI ст.). Філософія Києво-Могилянської академії та її вклад у розвиток професійної філософії в Україні. Філософія Г. Сковороди. Український романтизм. «Філософія серця» П. Д. Юркевича. Філософія в Україні XIX-XX ст. Філософія української національної ідеї (В. Липинський, Д. Донцов).
Тема 6. Філософське вчення про буття.	Значення проблеми буття для філософії. Категорія буття в історико-філософському контексті. Поняття про субстанцію. Поняття матерії, його історичний генезис. Єдність матерії, руху, простору та часу. Філософське розуміння руху. Простір і час – форми буття матерії. Властивості простору та часу. Буття Бога у філософській інтерпретації.
Тема 7. Філософія свідомості та філософський аналіз пізнання	Структура свідомості. Свідоме та несвідоме. Еволюція філософських уявлень про свідомість. Суспільна природа свідомості. Свідомість і мова. Проблема пізнаваності світу у філософії. Скептицизм, агностицизм. Практика – критерій істини, основа і ціль пізнання. Єдність чуттєвого і раціонального моментів пізнання. Місце інтуїції в пізнанні. Проблема істини у філософії. Співвідношення абсолютної та відносної істини.
Тема 8. Філософська антропологія та соціальна філософія	Суспільство та природа, історичні типи їх взаємодії. Соціальна структура сучасного суспільства. Політична система суспільства та її структура. Держава-ядро політичної системи суспільства. Основні філософські підходи до пошуків сенсу життя. Парадокси людської свободи. Соціальне буття людини як реальний життєвий процес. Діяльність і спілкування як форми існування соціуму.

1. Форми поточного та підсумкового контролю

Форми поточного оцінювання: *під час семінарських занять* (опитування (індивідуальне, фронтальне, ущільнене, вибіркоче), взаємоопитування, обговорення проблемно-пошукових питань, перевірка виконаних усних завдань, зокрема тестових, написання есе, підготовка презентацій, самоаналіз та ін.), *контроль за самостійною роботою* (опитування / тестування з використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle та ін.).

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота (тестування / онлайн тестування у системі MOODLE, або у письмовій формі (теоретичні питання і тестування)).

8. Форма підсумкового контролю: екзамен (усна/письмова відповідь, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle).

9.

2. Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний і модульний контроль (60 балів)			Екзамен	Сума
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	40	100
20 балів	10 балів	30 балів		

Поточний контроль

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на

**Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти
на навчальних заняттях**

Рівні навчальних	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих філософських термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику та в інших джерелах інформації відповідь. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок політології; виявляє окремі закономірності стилістичних явищ; робить спроби виконання завдань; за допомогою викладача дає короткі відповіді (за готовим алгоритмом). Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями з філософії, здатний виконати завдання за зразком; орієнтується в філософських термінах, поняттях і визначеннях, самостійне опрацювання навчального матеріалу з дисципліни викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення філософських понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником та іншими джерелами інформації, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу з філософії, може поверхнево аналізувати тексти першоджерел, робить певні висновки щодо історичних подій; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання з філософії під час виконання завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал з філософії, оперує базовими філософськими термінами та категоріями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію філософії; складати таблиці, схеми та ін. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал з філософії в стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак із окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат або доповідь, обґрунтувати їх положення. Здобувач дотримується принципів

		академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом з філософії, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить філософські поняття, категорії; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі проблемно-пошукові завдання; має сформовані типові навички з філософії. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями з філософії та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки в проблемно-пошукових завданнях; практично оцінює сучасні здобутки філософської науки; самостійно визначає мету власної діяльності; виконує тестові завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання з філософії, аналізуючи різні явища та процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з філософії, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний підготувати виступ на наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання з філософії, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання з філософії; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати світоглядні проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, займається науково-пошуковою роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує та аналізує різноманітні джерела інформації; Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач вищої освіти має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за семінарські заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Здобувачу вищої освіти, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач вищої освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з невідповідністю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач вищої освіти повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з

навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації ним поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до них відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями)» (<https://cutt.ly/mL7b6am>).

Самостійна робота (10 балів)

Контроль за самостійною роботою здійснюється на практичних заняттях і консультаціях.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

<p>високий рівень 9-10 б.</p>	<p>Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання з питань, винесених на самостійне опрацювання, повно викладає самостійно вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж філософської проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, порівнювати, формулює своє бачення філософської проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях (диспути, круглі столи тощо), наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, добирає самостійно інформаційні джерела, володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з інтернетними джерелами, висловлює та обґрунтовує власні враження після ознайомлення із текстами першоджерел, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови. Здобувач вищої освіти вчасно виконує завдання самостійної роботи. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
<p>достатній рівень 7,5- 8,9 б.</p>	<p>Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але здобувач допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання, та в мовному оформленні висловлювання. Здобувач вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях (зокрема, під час круглих столів, конференцій), переважно добирає самостійно інформаційні джерела, володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з інтернетними джерелами. Здобувач вищої освіти вчасно виконує завдання самостійної роботи. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
<p>середній рівень 6 – 7,4 б.</p>	<p>Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень питань, винесених на самостійне опрацювання, але викладає матеріал неповно, допускає неточності у визначенні понять, потребує допомоги (спрямувальних питань) викладача, не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; у власній аргументації використовує загальновідомі докази; не має сформованих умінь і навичок роботи з отриманою інформацією; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без її подальшого аналізу, викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Здобувач вищої освіти виконує завдання самостійної роботи фрагментарно й дещо пізніше визначеного терміну. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
<p>початковий рівень менше</p>	<p>Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять та категорій, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. У</p>

ніж 6 б.	здобувача не сформовано необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією; він не має елементарних умінь здійснювати первинну обробку й подальший аналіз навчальної інформації; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання завдань, неспроможний виконати стандартні завдання після спрямувальних питань викладача. Здобувач не виконав більшість завдань самостійної роботи, подав роботу пізніше визначеного терміну. У роботі здобувача наявні ознаки академічної недоброчесності.
----------	---

Критерії оцінювання самостійної роботи (філософського есе)

Есе оцінюється в 10-9 балів, якщо: автором чітко поставлена проблема і представлена власна точка зору стосовно її вирішення; філософська проблема розкрита на високому теоретичному рівні, простежені системні зв'язки предмету дослідження, подані обґрунтування заявлених характеристик з коректним використанням філософських та спеціальних термінів, що мають відношення до теми есе; надана аргументація власної думки з опорою на історико-філософську традицію в контексті проблематики есе; есе повно розкриває заявлену тему.

Есе оцінюється в 8,9-7,5 балів, якщо: представлена власна точка зору (позиція, ставлення) стосовно вирішення філософської проблеми; тема розкрита з конкретним використанням історико-філософських та спеціальних понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки та обґрунтування не простежуються); надана аргументація власної думки з опорою на факти розвитку філософських уявлень з проблематики есе; есе не містить відповіді на одне з питань плану есе або заявлена тема розкрита не в повній мірі, зокрема не проаналізовані деякі суттєві характеристики предмету дослідження.

Есе оцінюється в 7,4-6 балів, якщо: представлена власна точка зору (позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита при формальному використанні історико-філософських та спеціальних термінів; дана аргументація своєї думки з опорою на факти розвитку філософських уявлень з проблематики есе без теоретичного обґрунтування; есе не містить відповіді на два питання плану есе або заявлена тема розкрита не до кінця, а саме: опущена значна частина суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише деякі суттєві характеристики предмету дослідження.

Есе оцінюється в 5,9-0 балів, якщо: представлена власна точка зору (позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита на буденному (а не теоретичному) рівні або не розкрита взагалі; аргументація власної думки слабо пов'язана з розкриттям проблеми; есе має реферативний характер без історико-філософського аналізу; містить історичне оповідання про філософів чи філософські системи; есе є плагіатом, тобто коли автор скористається нечесним шляхом представлення чужих думок власними.

Здобувачі вищої освіти, які за виконання завдань СР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися на звіт за виконання СР на консультації, або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота (30 балів)

Модульна контрольна робота проводиться у формі тестування або онлайн тестування у системі MOODLE. Банк питань автоматично видає випадкових 100 запитань із бази (200 запитань) та оцінює правильність. Максимальна кількість балів за МКР – 30. До її написання допускаються всі здобувачі вищої освіти. Для зарахування модульної контрольної роботи мінімальна кількість набраних балів повинна становити – 18, у іншому разі МКР потрібно виконати повторно.

Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий

бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Оцінювання модульної контрольної роботи:

МКР 30 балів	високий рівень	27 – 30 б.
	достатній рівень	23 – 26 б.
	середній рівень	18 – 22 б.
	початковий рівень	менше ніж 18 б.

Семестровий екзамен (40 балів)

Білет іспиту складається з трьох питань (1, 2, – теоретичні, 3 – проблемно-пошукове).

Наприклад:

1. Німецька класична філософія: загальна характеристика.
2. Цивілізація як соціокультурне явище. Сучасна цивілізація, її особливості та протиріччя.
3. Проаналізуйте думки французького мислителя Ламетрі: «Людина – це машина. Людський розум теж механічне явище, він є результатом та умовою рухів, що здійснюються у людському механізмі. Тому людину можна назвати «дуже освіченою машиною». Чи погоджуєтесь Ви з позицією автора? Обґрунтуйте.

або

1. Філософська думка Стародавнього Китаю. Конфуцій про людину та її виховання. Даосизм про начала буття.
2. Свідомість як вища форма відображення дійсності. Структура свідомості. Свідоме та несвідоме.
3. «Я мислю, отже я існую». Кому належить даний вислів та як ви його розумієте?

1-2 питання (по 15 балів) екзаменаційного білета оцінюються відповідно до таких критеріїв:

високий рівень 14-15 б.	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання з філософії, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж філософської проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
достатній рівень 11,5- 13 б.	Якщо відповідь здобувача вищої освіти відповідає тим самим вимогам, що і для оцінки „відмінно”, але при цьому здобувач допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу та мовному оформленні висловлювання. Здобувач вищої освіти вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
середній рівень 9 - 11,4 б.	Якщо здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень курсу, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять та категорій філософії; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; не в змозі аргументувати власну позицію щодо філософської проблематики; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Здобувач переважно дотримується принципів

	академічної доброчесності.
початковий рівень менше ніж 9 б.	Якщо здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, допускає помилки у формулюванні понять та категорій філософії, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач вищої освіти неспроможний виконати стандартні завдання навіть після спрямувальних питань викладача. Під час підготовки до відповіді (або в процесі відповіді) наявні ознаки академічної недоброчесності.

Під час відповіді на проблемно-пошукове питання (10 балів) враховуються критерії, визначені в оцінюванні самостійної роботи (есе).

високий рівень 9-10 б.
достатній рівень 8,9-7,5 б.
середній рівень 7,4-6 б.
початковий рівень менше ніж 6 б.

Загальне оцінювання екзамену:

- 40-36 балів – високий рівень;
- 35-30 балів – достатній рівень;
- 29-24 бали – середній рівень;
- 23 бали і менше – початковий рівень.

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до екзамену. Вони допускаються до нього після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю.

Вважається, що здобувачі вищої освіти підготувалися до іспиту, якщо рейтингова оцінка за його результатом більша або дорівнює 24 балам.

Здобувачам вищої освіти, які за іспит отримали незадовільну оцінку, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням декана історичного факультету.

Якщо здобувач вищої освіти ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, яка створюється за розпорядженням декана історичного факультету, його відповідь оцінюється за 100-бальною шкалою без урахування результатів поточної успішності.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Зарахування результатів неформальної / інформальної освіти регулюється «Порядком визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної / інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (<https://cutt.ly/LODbDIL>).

Рейтингова оцінка з кредитного модуля

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за

багатобальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100 і більше	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	
60-66	E (достатньо)	задовільно
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	незадовільно

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з деканом історичного факультету та з дозволу ректора університету.

3. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання проектора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення презентацій у форматі MS Power Point або інших. Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення онлайн-відеоконференцій.

4. Рекомендована література

Основна

- Андрущенко В.П. Історія соціальної філософії: (Західноєвропейський контекст): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Тандем, 2000. 416 с.
- Волинка Г.І., Гусев В.І., Огородник І.В., Федів Ю.О. Вступ до філософії: Історико-філософська пропедевтика: Підручник. Київ : Вища школа. 1999. 624 с. http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2015/Volunka_1999_624.pdf
- Горлач М.І., Кремень В.Г., Ніколаєнко С.М., Требін М.П. та ін. Основи філософських знань: підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 1028 с.
- Данильян О.Г. Філософія: підручник / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань. Харків : Право, 2015. 432 с.
- Киричок О.Б. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Олександр Борисович Киричок. Полтава : РВВ ПДАА, 2010. 381 с. <https://docplayer.net/70312568-Oleksandr-kirichok-filosofiya-pidruchnik-dlya-studentiv-vishchih-navchalnih-zakladiv.html>
- Кремень, В.Г., Ільїн В.В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції : підручник. Київ: Книга, 2005. 525 с.
- Буслинський В.А., Скрипка П.І. Основи філософських знань: підручник / за ред. В.А.Буслинського. Львів: «Новий Світ – 2000», 2020. 352 с. <https://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/10/Osnovy-filosofs-kykh-znan.pdf>
- Петрушенко В.Л. Філософія: підручник для студ. вищих закл. освіти III-IV рівнів акредитації Львів : Магнолія-2006, 2009. 544 с.
- Причепій, Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д. Філософія : посібник для

- студентів вищих навчальних закладів. Київ : Вид. центр «Академія», 2012. 592 с.
- Сілаєва Т.О. Філософія: навчальний посібник. Тернопіль : Астон, 2008. 160 с.
- Татаркевич В. Історія філософії: Т. 1: Антична і середньовічна філософія. Львів : Свічадо, 2006. 456 с.
- Татаркевич В. Історія філософії: Т. 3: Філософія XIX століття і новітня. Львів: Свічадо, 1999. 568 с.
- Філософський енциклопедичний словник. Ін-т філософії ім. Г.Сковороди НАН України. Київ : Абрис, 2012. 742 с.
- Філософія: Хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. Л.В.Губерського. Київ : Знання, 2012. 621 с.
- Філософія : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л.В.Губерський та ін. ; за ред. Л.В. Губерського. Харків : Фоліо, 2013. 509 с.
- Ярошовець В.І. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму: підручник. Київ : Знання України, 2004. 214 с.
- Ярошовець В.І. Філософія як історія філософії : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 432.

Допоміжна

Монографії, навчальні посібники

- Філософія : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 014 Середня освіта. Частина 1 / автори-укладачі : М.П.Плахтій, Т.В.Сулятицька [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. (арк. 7,9) <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/handle/123456789/6054>
- Філософія : навчально-методичний посібник студентам спеціальності 014 Середня освіта / М.П.Плахтій, Т.В.Сулятицька. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. 58 с. <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/3361/Filosofiiia-navchalno-metodychnyi-posibnyk-studentam-spetsialnosti-014-Serednia-osvita.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Філософія : навчально-методичний посібник / М.П.Плахтій, Т.В.Сулятицька Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2013. 152с.
- Історія світової та української філософії: навчально-методичний посібник для студентів усіх спеціальностей і форм навчання / уклад. О.П.Бойко. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. 121 с.
- Касьян В.І. Філософія: відповіді на питання екзаменаційних білетів: навч. посіб. 8-те вид., випр. і доп. Київ : Знання, 2015. 354с.
- Предборська І.М., Ганаба С.О. Філософія історії : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Суми : Університетська книга, 2012. 231 с.
- Повар А.М., Сулятицька Т.В. Філософія : навч.-метод. посіб. ДВНЗ «Кам'янець-Поділ. індустр. Коледж», Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2016. 168 с.
- Присухін С.І. Філософія: навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2014. 356 с.
- Приходько В. В. Основи теоретичної філософії : навч. посіб. Київ : Київський університет, 2015. 142 с.
- Лях В.В., Пазенок В.С., Любивий Я. В., Райда К. Ю., Федорченко В. К. Інформаційне суспільство у соціально-філософській ретроспективі та перспективі: монографія / Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України; Київський ун-т туризму, економіки і права / В.В. Лях (відп.ред.). Київ : XXI століття: діалог культур, 2009. 404 с.
- Майданюк І.З. Концептуальні засади природного права в історії філософії України: монографія. Київ : ПАРАПАН, 2011. - 268 с.
- Сулятицька Т.В. Міжкультурна взаємодія в інформаційному суспільстві: комунікативний аспект: монографія Кам'янець-Подільський : ПП «Медбори-2006», 2013. 168 с.

Статті

- Бойченко М.І. Завдання для філософії освіти в Україні у світлі теорії поколінь.

- Філософія освіти*. 2019. № 2 (25). С 8-34. <https://cutt.ly/KZMrQcu>
- Кебуладзе В.І., Богачов А.Л., Кірізвас М.В. та ін. Філософія у публічному просторі: Між академічністю й популярністю. *Філософська думка*. № 1, 2017. С. 6-27.
  - Петрушенко В.Л. Роль філософії в житті сучасного суспільства: питання без відповідей. *Філософські науки*. 2016. №1. С. 97-102. <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/jun/4375/petrushenko.pdf>
  - Плахтій М.П., Сулятицька Т.В. Історія української філософії та історія логіки: спільні та відмінні персоналії. *Людинознавчі студії* : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія» / ред. кол. В.Бодак (головний редактор) та ін. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Випуск 44. С. 235-247. <http://filos.dspu.in.ua/index.php/filos/article/view/157/152>
  - Сулятицька Т.В. Особливості ціннісних орієнтацій у студентському віці. *Людина віртуальна* : нові горизонти : зб. наукових праць / за заг. ред. д. філос. н. Журби М.А. Монреаль : СРМ «ASF», 2018. С. 35-40. <file:///C:/Users/ProBook%206360b/Desktop/conf41.pdf>
  - Сулятицька Т.В. Інформатизація сучасного суспільства та її вплив на знання як головне джерело виробництва. *Гуманітарна освіта у вищій школі: історичний досвід, проблеми та перспективи*: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції / [редкол. С. Копилов (голова, нак. ред.), О. Завальнюк (заст. голови) та ін.]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2018. С. 56-62.
  - Сулятицька Т.В. Діалог як цивілізована форма міжкультурної взаємодії в інклюзивному середовищі. *Вектор Поділля* : наук. журн. / редкол.: М.М.Тріпак (гол. ред.), О.М. Бачинська (заст. гол. ред.), А. Zielińska та ін. Кам'янець-Подільський : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2019. Вип. 2. 304 с.
  - Сулятицька Т.В. Інформатизація сучасного суспільства. *Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Європи та Азії»*: збірник наукових праць. Переяслав-Хмельницький, 2019. С. 148-151.
  - Сулятицька Т.В. Світогляд Пантелеїмона Куліша. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка* : зб. за підсумками звітної наук. конференції викладачів, докторантів і аспірантів : у 3-х томах. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2019. Вип. 18. Т. 1. С. 52-54.
  - Сулятицька Т.В. Формування риторичної культури особистості у закладах вищої освіти. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка* : зб. за підсумками звітної наук. конференції викладачів, докторантів і аспірантів : у 3-х томах. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2020, Вип. 19. Т. 1. С. 62-63.
  - Сулятицька Т.В. Діалог. Діалог культур. Комунікація. Міжкультурна взаємодія. Мультикультурність. Толерантність. Транскультурність. Філософія права. Ціннісні орієнтації. Цінність. Цінності людського буття. *Філософія: терміни і поняття*: навчальний енциклопедичний словник / під редакцією В.Л.Петрушенка. Львів: «Новий Світ-2000», 2020. 506 с. <https://cutt.ly/EZZrdUG>
  - Сулятицька Т.В. Академічна культура як складова академічної доброчесності Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 02.11 – 11.12.2020) / Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці», Духовна Академія Університету Кардинала Стефана Вишинського, Фундація ADD. Варшава, 2020. 127 с. https://www.iiasc.org/wp-content/uploads/2021/01/iiasc_academic_integrity_11_2020.pdf
  - Шрамко Я.В. Філософія: наука чи світогляд? *Актуальні проблеми духовності*. 2010. №11. С. 98-112.
  - Ясна І.В. Перший Всеукраїнський конкурс філософських стартапів. *Філософська думка*,

10. Інтернетні ресурси

http://www.nbuv.gov.ua	Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
www.chtyvo.org.ua	Електронна бібліотека «Чтиво»
http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dovi6.html	Німецька класична філософія
http://diasporiana.org.ua	Студентська бібліотека «Читалка». Бібліотека пропонує безкоштовні електронні підручники з філософії (укр.)
https://filosof.com.ua/	Інститут філософії імені Григорія Сковороди
http://philosobr.pnpu.edu.ua/	Філософські обрії
http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0011096	Філософський енциклопедичний словник
https://cutt.ly/ZZZy9g9	Філософський словник термінів і персоналій
https://tureligious.com.ua/	Портал філософія і релігієзнавство